

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
 Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
 Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr.
 dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Sijajna zmaga Slovencev.

Zopet smo štajerski Slovenci pokazali, da živimo in hočemo živeti ter veljati kot politični narod v deželi in državi. Narodni kandidat, naš velespoštovani Božidar Raič zmagal je lahko in sijajno. Nepozabljivi Herman dobil je najvrednejšega naslednika, Slovenci pravega korenjaka v zastopnika v državnem zboru. Zmagal pa je tako sijajno, da sme reči, ves narod stoji za njim. Kar bo pa tirjal v državnem zboru, to je volja naroda, volja štajerskih Slovencev.

Dobil je za vsem 318 glasov: v Rogaci 47, Ljutomeru 69 in v Ptujih 202. Želeli smo sicer jednoglasne volitve pa še ljubše nam je, da so vendar le nemškutarji zopet zglasili se. Jako všeč nam je, da so Nemci prenapetneži, naduti nemčurji iz Ptuj, Ormoža, Radgone, Celja, Rogaca malemu številu neumnih nemškutarjev pod pazduhe segnoli in jih zapeljali, da so se poskusili z narodnjaki, z domoljubi slovenskimi. Sedaj so se vendar prepričali, da smo Slovenci se svoje narodnosti zavedeli. Vse njihovo prizadevanje: nas v narodnih vprašanjih zmotiti je zastonj. Kandidat nemškutarjev, omilovanja vredni Loeschniggggg je sramotno propal, čeravno so ga vsi nemčurji in nemškutarji držali podpirali in tiščali. Od 360 oddanih glasov palo je na njega samo 42 glasov! Nikder se ni upal sklicati volilnega shoda. V lastnej občini so ga zvrgli. V Ptujih niti na volišče ni smel. Skril se je doli v Rogatec in tam od Slatinskih Nemcev in nemškutarjev obdan, voglaril za slovenskimi volilci. Godba mu je politično mrtvašnico svirala in po volitvi bila je nemškutarska sedmina. Dobil je v šmarijskem okraju 6 glasov, v rogačkem 18, ptujskem 12, sv. lenartskem 2, ormožkem 2, ljutomerskem 1 in gornje-radgonskem 1. Propal je tedaj — tudi sijajno in z njim je propala tudi nemškutarija. Zastonj bile so cesar-Jožefove pojedine zahman šulvereinska pijančevanja, brezuspešno

vse psovanje na Slovence in njihove domoljubne voditelje. Propad, polom je tako silen, da „Tagespošta“, „Marburgerca“ in „Celjanka“ še sedaj, ko je minulo teden dni, niso k sapi prišle. Vse bahanje in širokoustenje nesramnih pisnov v njih bila je sama — pena.

Den 31. jan. 1884 bil je za Štajerske Slovence den narodnega veselja in sijajne zmage. Hvala in slava vsem, ki so pripomagali! —

Sijajna zmaga Božidara Raiča je pa še dobro znamenje za bližajoče se občne volitve za deželni in državni zbor. Vrli volilci 31. jan. zapustili so vsem sijajen zgled, kako nam je tudi v Mariboru, Celji, Brežicah in Slov. Gradci odločno stati za našo narodno reč. Tukaj nas čaka povsod morebiti zadnja pa odločilna borba z nemčurstvom. Zmagati moramo krepko, odločno, kakor v Rogaci, Ljutomeru in Ptujih. V to nam pomagaj Bog in sreča junaška.

Kako je g. dr. Radaj pomagal po krivici obsojenemu Slovincu do miru in poštenja.

Naš deželni poslanec g. dr. Radaj slovi po pravici kot izvrsten zagovornik v kazenskih zadevah. Ravno je končana obravnava, v kateri je on bil pomogel uže obsojenemu Slovincu do prejšnjega poštenja. Stvar je zanimiva in jo toraj objavimo po „Slovenskem Narodu“ štev. 19. „C. kr. okrajna sodnija v Slovenjem Gradci je v 13. dan septembra 1880 mestnega stražmeštra Josipa Leskoška zaradi prestopka proti varnosti časti po § 496 k. z. obsočila v globo 10 gold., ker je bil razžalil meščana in posestnika Janeza Hauka. Ta obsodba opirala se je na izpovedbe prič Jos. Pura in Mihe Pušnika. Na priziv obsojenega Leskoška je c. kr. okrožna sodnija v Celji to sodbo potrdila. — A. J. Leskošek ni miroval, temveč poklical je Pura, ki je zidar v Starem trgu, in mu tako dolgo prigovarjal, da pri obravni 13. septembra ni resnice govoril, da je naposled

Pur to sam verjel. Leskošek je na to poklical dva meščana, in vpričo njih napravil zapisnik s Puro, v katerem slednji priznava, da je pred sodnijo neresnico govoril in da ga je Janez Hauke k temu zapeljal. — Leskošek je ta zapisnik predložil sodnji in proti Janezu Hauku napravil kazensko ovadbo zaradi goljufije, ker je pričó Josipa Pura zapeljal k krivej izpovedbi pred sodnijo. — Opomniti je treba, da je Janez Hauke Slovenec in ga kot tacega Slovenjegraški nemškutarji, kakor tudi mestni stražmester Leskošek črté. — Pri prvem zaslišanji izjavil je Pur pred sodnijo, da je po Leskošku sestavljeni zapisnik neresničen, da ga je Josip Leskovšek k tej izpovedbi prisilil. Zaradi tega morala se je preiskava proti Hauku ustaviti. A Leskovšek, ki se je hotel maščevati, uložil je drugo ovadbo, in ko so Pura zopet zaslišavali, izjavil se je, da ga je Hauke zares premotil in zapeljal k krivej izpovedbi. Na podlagi te izpovedbe in nekaterih drugih momentov bil je Hauke pri obravnavi v 2. dan septembra 1881 pred c. kr. okrožno sodnijo v Celji obsojen na petletno ječo, poostreno s postom vsaki četrty dan in v povrnitev stroškov. Njegovo ničnostno pritožbo zavrglo je najvišje sodišče in J. Hauke dobil je nalog, naj v 20. dan aprila 1882 nastopi svojo kazen. Mej tem je Haukova žena žalosti umrla, Hauke sam pa je tako nevarno obolel, da se je nastop kazni moral odložiti. Ta žalostni izid pravde pa je razvnel prebivalstvo in od več strani čulo se je, da je Hauke po nedolžnem obsojen in da je Leskovšek Pura zapeljal, da je krivo pričal. Več prič se je ponujalo to dokazati in jedna priča se je celo izrazila, da že vrabci na strehah po Slovenjem Gradci čivkajo, da je Hauke političen mučenik. Haukov zagovornik g. dr. Radaj nabral je vse to gradivo in vse dokaze Haukove nedolžnosti in na njih podlagi prosil pri c. kr. okrožnej sodnji v Celji naj se kazensko postopanje na novo začne. A ta prošnja se je zavrnila brez vsacega poizvedovanja. — Na uloženo pritožbo dala je nadsodnija v Gradci okrožnej sodnji v Celji nalog, naj ta slučaj natančno preišče in potem še le ukrene, se li ima kazensko postopanje na novo začeti. Okrožna sodnija v Celji je tako storila in 15. dan maja 1883 spoznala: Da se prošnji, naj se kazensko postopanje na novo začne, ne more ustreči. V devet pol obsežnem utemeljevanji se sicer konstatuje, da je Josip Pur večkrat in pred mnogimi pričami se izrekel, da je Leskovšek tako vanj silil in mu prigovarjal, da je bil ves zmešan. Leskovšek in drugi gospodje da so mu v občinski pisarni pretili z veliko kaznijo, na drugo stran pa so mu ljubavali, da bode boljše zanj, če bode izpovedal proti Hauku itd. A vse to ni moglo preveriti okrožne sodnije, da je Hauke nedolžen. — Proti temu odloku

napravila se je pritožba in c. kr. nadsodnija v Gradci je in merito iz istih razlogov, po katerih je okrožna sodnija v Celji prošnjo odbila, spoznala, da naj se kazensko postopanje na novo začne. Ob enem pa ukrene nadsodnija v Gradci, akoravno Hauke tega niti prosil ni, da ima to kazensko stvar namesto okrožne sodnije Celjske nadaljevati c. kr. deželna sodnija v Celovci. — C. kr. deželna sodnija v Celovci je prevzeto preiskavo dala popolniti po okrajnej sodnji Slovenjegraške in je naposled Janezu Hauku dostavila dekret, da je proti njemu pričeta preiskava zaradi zločina goljufije ustavljena. — Tako je deželna sodnija v Celovci popravila justični umor okrožne sodnije v Celji“.

Gospodarske stvari.

Koliko nektare krave raznih plemen molzejo.

Naši kmetje redijo govejo živino posebno krave ali zaradi mleka za domače potrebe, ali zaradi mesa, ali zaradi vprege in slednjič tudi in sicer ne najmanj zaradi gnoja v vinograde, na njive in senožeti. Vendar pa je dobavljanje mleka in vseh mlečnih izdelkov kakor putra, masla in raznih sirskih sort ona stran reje goveje živine, na katero se pri naših kmetih še vse premalo porajta, ona je studenec, iz ktere ga bi po naših krajih se še dalo marsikteri dohodek za naše kmete dobiti, ko bi se gledalo, da se mleko, mlečni izdelki v bližnja mesta spečavajo.

Res je, da marsikterega kmeta odstraši od reje goveje živine nizka cena volov, krav in telet. Ali mleko ima vedno svojo ceno in umno mlekarstvo ima svojo dobiček obetajočo prihodnost. Zato mora pameten kmetovalec ravno na to betvo gospodarstva vso svojo pozornost obračati. Da se pa iz mlekarstva tudi toliko dobička in zaslužka, pridobi, kolikor ga je pri danih razmerah največ mogoče, mora kmet pa tudi gledati, da si priskrbi krave, ktere so dobre mlekarice. Seveda se morajo pa potem take živali tudi primerno krmiti in postreči.

Veča ali manjša mlečnost raznih kraj je deloma od lastnosti raznih govejih plemen zavisna. Kakor je znano je veliko plemen goveje živine, izmed kterih nektera zopet boljše krave mlekarice dajejo, kakor pa druga plemena. Takim plemenom so tedaj po pravici naredili ime „mlečna plemena“. Plemenska lastnost je mlečnost še le postala, ko so se za reje le take krave izbirati in puščati začele, ktere so se po posebno obilni mlečnosti odlikovale in da so se take dobre mlekarice že od mladih nog namenu primerno redile in postregle. Držé se tega načela so živinorejci dosegli, da je obil-

na mlečnost tega ali onega plemena potem postala plemenska lastnost, tako rekoč glavni značaj ravno tega plemena.

Gotovo bode tedaj naše čitatelje zanimalo tu izvedeti, koliko mleka krave raznih plemen v določenem času dajejo. Določeni čas je tu leto dni:

Holandska krava je dala v 1 letu 3000 litrov	
Oldenburžanka	2800 „
Krava Švicarskega plemena	2600 „
Welserthalska	2990 „
Montavanska	2990 „
Breitenburžanka	2900 „
Ayrshire-krava	2900 „
Anglerka	2400 „
Simmenthalska	2300 „
Shorthorn (Durham)	2200 „
Miesbachska	2200 „
Krava iz Švabskega Limpurga	2100 „
Pongavska	2000 „
Muricodolska	1900 „
Ansbach-Triesdorfska	1900 „
Ogrska sivka	800 „

Leta 1857 so na Saksonskem mleko od raznih krav merili in so našli te-le mere:

Poprek je dajala 1 krava od 55 krav holandskega plemena	3169 litrov
Od 58 Oldenburžank 1 krava	3309 „
Od 300 Algajskih krav 1 krava	3098 „
Od 28 domačih krav 1 krava	2749 „

Da si je tudi obilna mlečnost plemenska lastnost, pa zopet iz tega ne smemo sklepati, da bi bile vse krave jednega in istega plemena jednako dobre mlekarice. Nahajajo se marveč v vsakem plemenu boljše in slabše mlekarice. Pri tako imenovanih mlečnih plemenih se nahajajo navadno dobre mlekarice, med tem ko druga plemena le izjemoma dobre mlekarice porajajo. Po pravici so toraj postavili načelo in pravilo, da je obilna mlečnost v prvi vrsti závisna od pojedinstva. t. j. od posebnih lastnosti posameznega živinčeta in da je pri izbiranju dobrih mlekaric v prvi vrsti na posamezne krave pred vsem drugim gledati.

Največ na leto se je namolzlo, kar je do zdaj znano, od neke krave brez pobilže znane plemena na grajščini Heinrichsberg v Devinskem okraju na Pruskem. Ta krava je dala od 15. oktobra 1844 do 14. okt. 1845 sovsem 8476 litrov mleka ali poprek na dan 23 litrov. Podobno veliko molzla je krava, ki je svoje dni bila znana pod imenom „črna Jetka“. Ta krava je bila sileškega deželskega plemena in je na rastavi leta 1863 v Hamburgu oči vseh izvedencev na se obračala. Njeni lastnik je bil grof Pinto-Mettkau in ta je trdil, da je krava v letu dni namolzla 8019 litrov tedaj v mlečni dobi po 27 litrov na dan. Da je to pa tudi bila resnica, o tem so se verjetni možje po skušnjah prepričala tako, da se je krava pričlo njih

pomolzla. Vrednik W. Janke v Vratislavi je 12. junija 1863 dnevno dojbo na 37.2 litrov kot resnično zaznamoval. Krava je imela takrat 27. febr. 1863 tele, je bila toraj 104 dni že mlečna. Ko so jo 8. julija v Hamburg na razstavo pripeljali, je dnevna dojba vsled poti na 23 do 24 litrov se znižala, kmalo pa je zopet na 34 do 35 litrov poskočila.

Ko so 11. maja 1866 v Reichenbachu na Šleskem razne krave skušali, ktera bi imela več mleka, je bila jedna črnomarogasta krava Amsterdamskega plemena, ki je 31 dni poprej tele imela, za najboljšo mlekarico spoznana. Po trikratni molži so od nje namolzli 33 litrov na dan. Poprek bi morala dobra mlekarica na dan 6—7 litrov mleka dati, tako da je letno mleko pet do šestkrat toliko težko, kolikor ima dotična krava žive teže.

Razun plemena in pa pojedinstva mlečnih krav je pa še mnogo drugih vplivov, ki delujejo na večo ali manjšo mlečno obilnost pri raznih kravah.

Kako znajo semena pačiti in mešati.

Kdor razna semena kupuje in presoja, mora iz ozirov pravičnosti do semenskih trgovcev mešanje in kazenje semena z namenom od slučajnega onečiščenja ločiti. O kazenji se more le tedaj govoriti, ako je onečiščenje nastalo po namenjenem primešavanji slabega semena ali drugih reči, ali pa če se je z semenom na njegovo škodo kaj takega počela, da je po takem ravnanju zvonajni pogled semena lepši postal. To ravnanje se imenuje lepšanje semena na videz. V dosego poslednjega namena se nekteri poslužujejo olja, s katerim se pšenica napoji, da tako bolj lep pogled dobi. Vzame se pa za tako lepšanje navadno slabo, zaležana in nena-gledna pšenica, ktera pa z oljem napojana pogled lepe črstve pšenice zadobi. Malo gramov olja je zadosti, da se jeden hektoliter semena po poti močnega premešanja polepša. Z oljem se napaja žito tudi da zrno bolj polno in debelejše postane in tako tudi večo težo dobijo. Tudi gre tako pooljenega žita nekoliko več v posodo, v kateri se ima vagati, ker imajo zrna bolj gladko zvonajno kožo in se tako tesneje drugo k drugemu priležejo.

Ako kdo vlažno seme s prahom iz lesnega oglja premešava, da mu po takem potu plesnjenje zabrani in mu zaduhel duh vzame, tako se to ne sme kot kazenje smatrati, marveč se more tako ravnanje z semenom kmetovalcem v dosego prav požlahtnjene semena še le živo priporočati.

Med namišljenimi primesninami so zloglasni deteljni kamenčeki najbolj navadni in pa tudi najbolj škodljivi. Ti kamenčeki so namreč izbrani in pobarvani kvarcevi kamčeki. Vendar je pa ti goljujfi dan danes bodljivost semen-

skih preskušavnih oblastnij precej ostro na nogo stopila, tedaj tako pokaženega semena le bolj redko kje najti. Bolj pogosto se nahaja primešan pesek v nježnejših travnih semenih. Grobejši kvarcevi pesek se rad primešava semenu trave pahovke, ali pa tudi trave, ki se ji pravi pasji rep.

Prav navadno pa je, da se staro seme pomešava s črstim novim zlasti pri detelji in travnih semenih. Spozna se pa večidel po barvi, bolj gotovo na pičli kaljivosti, ktere se je tedaj treba s poskušnjo prepričati.

Nič manj pogosto se kazi seme, da se mu podobna semena primešavajo. Tako je kaj prav navadnega, da se seme žolte detelje semenu rudeče ali lucernske detelje primešano najde. V časih po 30 %. Cena semena žolte detelje (*Medicago lupulina*) je ravno za polovico nižja in prav lahko dobiti. Ravno to velja o semenu bele medene detelje (*Melilotus alba*), ki je kot krma brez vse vrednosti. Če se v semenu lucerske detelje nahaja seme modre ali plave medene detelje, je to znamenje, da je seme iz južne Amerike doma in tako seme ne kaže kupovati. (Konec prih.)

Konje močno kupujejo po Savinjskej dolini tako, da se konjerejstvo društvo uže boji. Kajti če kmetovalci najlepše kobile sprodajo, kako hočemo potem konjerejstvo pospeševati? Občni zbor obhaja društvo 19. t. m. v Gradci. Licenciranje žrebcev bo 25. febr. v Lipnici, 26. v Mariboru in Mahrenbergu, 27. v Slov. Gradci, 28. v Celji 29. v Sevnici, 1. marca v Ptujii in Ljutomeru in 3. marca v Radgoni.

Sejmi. 8. febr. Slov. Gradec, 11. Radgona, 12. Gomilice, 14. Rače, Sevnica, Ponkva, Brežice, Žavec, 16. Buče, sv. Miklauž v Susilah, Podplat.

Dopisi.

Iz Maribora. Naša posojilnica je v kratkem tako ukrepila se, da obrača vže pozornost nemčurjev na se zaupanje uživa pa pri vseh. Čitalničarji so g. Jenkota izvolili za predsednika. Tukajšnji nemški šulverein je na Dunaj poslal 456 fl. raztrgane dece v mariborskih ulicah se pa le redko spominja. Tudi 8 učiteljem je „Judeževih grošev“ izplačal in daje po vseh šolah v okolici vohati, kde bi kakšnega slovenskega paglavca mogel pridobiti za „Aufklärung und deutsche Sache“. Nek dunajski Jud (?) mu je 200 robcev poslal, da z njimi gre slovenskih otrok lovit v šulvereinsko šolo. Odborniki so zvečinoma privandravci, tujci. Bankalari predsednik, Sedlaček, Schleicher in Figdor. Na učiteljišči imajo nemški pripravniki posebno zavezo proti slovenskim, sevniški Ausserer jo je na javni klin obesil pa ni nič čuti

o kakih „Hausdurchsuchungen“ itd. V Hočah je pogorel H. Witzlerjev mlin in hiša, škode je 800 fl. Miha Finžger je čez Pohorje hotel v Ruše pa je pri sv. Bolfanku zmrznil. Nek Wenedikter je v Dravo skočil in so ga v Poberzah mrtvega izvlekli. Poberški mirodvor še sedaj ni blagoslovljen, mariborski liberalci se blagoslovljene vode bojijo kakor hudir križa.

Iz gornjo-radgonskega okraja. Ptujski dohtar . . . . ., kojega zaradi nekakega posebno gnjusnega vzroka tudi za dohtarja „Hinteriča“ imajo, ta dohtar ima tudi pri nas par svojih mešetarjev, kojima pošilja svoje Slovincem sovražne črkarije naj jih med ljudstvom razširjujejo in za njegove „nakane“ podpisov lovijo. Tudi zdaj smo se ednej komaj odbranili. Hinteriča v zadnjem času drugo ne srbi, razve koga bi mi Slovenci naj volili v državni zbor na mesto pokojnega blagega Hermana; zato dal je zopet loviti podpisov za nekšnega Löschnigg-a, tisti bode pre dober, naš od vseh poštenih Slovencev visokočislani gospod župnik Božidar Raič pa pre ne za nič. Löschnigg bo pa pre vso dačo v kratkem odpihnol, in ne bo nam trebalo onih dolgov plačevati, v koje so nas liberali v osemnajstih letih zakopali. In res jih je zasačil v gornjo-radgonskem okraju, kaj mislite, koliko? Cele tri modre glave. Nič ne škodi če slovenski svet zvé imena teh treh modrijanov iz juterne dežele. Evo njih. Fr. Kreft pri sv. Jurji, Fr. Vaupotič v Rihtarovcih in neki Joh. Mlinarič, želar zdi se mi v Orehoveih. Razve teh treh liberalcev še se je deset Radgončanov na zadnje postavilo, rekši, ka oni pre tudi niso za Raiča. — Zdaj smo te ali zvedeli ob kolikih in koga imamo voliti, da se radgonskim desetim mestjanom prikupimo. Hvala Bogu, ka še se tudi v tako resnobnem času, kakor je zdajni, najdejo ljudje, ki še zato skrbijo, da se človek mora malo nasmejati. Lepa hvala vam tedaj preljubeznjivi „pürgarji“ za vaš dober sovet, in da se prepričate, ka mi nismo tako nehvaležni, kakor nas črnijo, vam obečamo, ka vam ob svojem času tudi povemo, koga si imate vi zbrati za poslanca ali za župana, če sami ne boste bolj vedeli, kaj imate storiti. Izid volitve pa vam je vendar le oči malo odprl, da mi kmeti nismo več mladoletni, da si sami vemo svojega zastopnika poiskati in pravega najti, da vemo kdo je pravi naš prijatelj in kdo nije, komu ima zaupati, komu pa ne, to vse vemo brez vaše od Stoparja si izposojene modrosti. — Nič se ne bojte ljubi mestjani, zavolj Raiča vaših vinogradov v našem okraju ne bode toča pobila; ali morda res mislite, da bi vam Löschnigg dačo za groš znižal? . . . .k.

Izmed Mure in Drave. (Volitev poslanca) za državni zbor je dovršena in to tako slavno in sijajno, da bolje želeti si, je

skoro ni mogoče. Tristotine in osemnajst glasov proti samo dva in štirideset! Dosta dolgo je trpelo, predno se je ptujskemu „Hinteriču“ in njegovim pajdašem posrečilo najti koga, ki bi se predrznil meriti se z našim Božidarjem; in nam, ki smo precej daleč od Ptuja kot sredotočja volilnega gibanja, čisto ni bilo prav po volji, ka dolgo nismo nič prav čuli o kakem nasprotniku. To pak smo dobro vedeli, da nijeden izmed Slovencev sovražnih ptujskih dohtarjev, tedaj ne stari Strafela ne Rodošek, ne Breznik s svojimi kosmatimi „Šulrats-Expensari“ in tudi sam „Hinterič“ ni tako plitvo-glaven, ka nebi dobro sprevidel, da se pošten slovenski kmet od nemčurjev ne da več za nos voditi. Zato se od teh ni jeden ni dal kandidovati in še celo privandranec Pisk ne, ki se inace sam kaj rad naprej pše povsod, kder ga treba ni, in kder za njega ne marajo, dobro vedoč, ka bodo se po celem cesarstvu grohotom smejali vsakemu, ki se blaženega spomina v Hermanovem volilnem okraji predrzne Raiču, ali bodi si kateremu god od poštenih in pravih Slovencev priporočenemu kandidatu, nasproti se postaviti. Cesar še se tedaj niti krščeni židov storiti ni upal, na to je v vsakem hipu pripravljen in daje se zlorabiti kak kratkoviden narodni odpadnik. Če pri tej priliki Janževskega Löschnigg-a omenjam, storim to le čisto mimogrede. Bog si ga naj ve, kako ga je v Ptuji tisti, — saj veste, koga imam v pameti — obdelaval, in kako so mu drugi Hinteričevci cele zlate gore obečali, samo če se le z Raičem poprime. In siromak storil njim je po volji bržčas misleč: že zdaj se po „Tagespošti“ in „vahterei“ piše, da ima od onega časa, ko sem lani v Ptuji „lačenpergarjem predgal“ moje ime „einen guten Klang; kaj pa še utegne biti, če pridem v državni zbor! In hop! v koš onim, ki se kmetu, dokler še kak groš pri njem vohajoj, prilizujejo, in ga „gospod sem gospod tam“ nazivajo, da bi ga leži v svojo mrežo vlovili; kedar pa slovenski korenjaki tem sebičnežem nečejo volje izpolniti, onda pa se zarezijo: „ös pauern plajbe paj enkeren pflüeg.“ Tudi pri nas razširjevali so se oni „aufrufi“ ki so nam že od daleč smrdeli, pa kako tudi ne bi smrdeli, saj so Hinteričevega pokolenja in njegove plohe. Radovedni smo, če bo se pri volitvi za deželni zbor zopet Löschnigg prikazal, ali pa morebiti celo — vidovski Schoschteritsch? Slava vam slovenski oratarji, ki ste svetu pokazali, kako umete ceniti svoje veljavne može, in ste s svojim glasovanjem v prah razkadili predrzno rovanje nemškega šulvereina in njegovih slepih in zlobnih pomagáčev. Zdaj se vidi, koliko resnice je na vednem žvekanji, da slovensko ljudstvo pre ne mara za lastne svoje narodnjake, nego se pre dolže bolj — Hinteričevcem približuje. Pri prvi vo-

litvi za državni zbor jeseni leta 1873 dobil je pokojni Herman 283 glasov, nasprotnih bilo je 72; zdaj pa štejejo mi 318, politični Judeži pa 42. „naj jih pes za plotom je.“ —

Iz Gornje-Radgonskega okraja. (Poziv Lešnjakovcev) ima med drugimi podpisi tudi imena Radgonskih meščanov: Stopper, Wegschaidler, Spranger, Eisenbach, Schwarz, Eckhardt, Panter, Prager, Andrieu, Antauer, Kleinoschegg. Po pravici se sme vprašati, kako pa pridejo Radgonski meščani do podpisa? Ali jih je nemčurska Lešnjakova stranka poprosila? Tedaj je to za stranko spričevalo političnega uboštva; v svojih volilnih okrajih ne najde dovoljne podpore, toraj pri tujcih berači. Ali pa so menda Radgončanje imeli pravico se vtikati v poslednjo volitev državnega poslanca? Dozdeva se tako; kajti tudi od Radgončanov podpisani poziv se začne: „Vsled smrsti našega bivšega državnega poslanca g. Mihala Hermana itd.“ in Löschnika imenuje „Landwirth unseres Wahlkreises“ (kmetovalca našega volilnega okraja.) Ubogi Radgončanje tedaj mislijo, da je Herman bil tudi njihov poslanec! ali ne vejo več, koga so si oni zvolili? ali ne znajo, da je bila volitev le za Ptujski, Ormožki, St. Lenarski, Šmarski, Rogački, Ljutomerski in Gornje-Radgonski volilni okraj, ne pa za Radgono! če po vejo, kako zamorejo tak poziv podpisati! — Pa bodo menda rekli, mi podpisani Radgončanje imamo v Gornje-Radgonskem okraji posestva. — Dobro, vsled tega imajo pravico vdeležiti se volitve v občinski in okrajni zastop, nikakor pa ne volitve v državni zbor, kajti dotična postava velewa v § 17: Vsak sme volilno pravico v tistej deželi le enkrat izvrševati. — Kdor ima pravico voliti v volilni skupini mest, ne sme v nobeni občini na deželi voliti. — Kdor ima v večih občinah volilno pravico, izvršuje jo v tistej občini, oziroma okraji, kjer navadno stanuje.“ Tedaj naj bi Radgončanje ne bili sitni, in se ne vrivali v stvar, kjer nobene pravice nimajo! — Ko smo na pozivu poleg Radgončanov brali tudi: Joh. Mlinaritsch pos. v Orehovcih, nam je na misel prišla basen o žabici, ki je, ko je videla vola, hotela njegovo velikost doseči, in se napinjala, da je razpočila. — Ali pa ga je menda pl. Plichl kot rep s seboj potegnol, češ, da sam premalo tehta? — Orehovci so se spet odlikovali pred nemčurskim svetom: en srenjčan je podpisal nemčurski poziv; drugi pa, in sicer edini v Gornje-Radgonskem okraji Fr. Bračko načelnik bauernvereina nasprotnega kandidata volil! Na zdravje!

Iz Ptuja. Hudo rogovili so nemčurji s svojim ubogim Lešnikom. Vsakemu volilcu poslalo se je na dom v obeh jezicah — ti ljudje, ki trdijo, da slovenskega jezika ni, znajo samo pri volitvah slovenski inace pa jih po trebuhu

grize, če čujejo slovenski govoriti — tiskano „vabilo“ da naj pridejo in volijo Lešnika. V sodnijskem okraju ptujskem dobil je Lešnik le 12, rogačkem pa 18 glasov. Pri ptujski volitvi dal je prvi glas „zusteller“ Feguš zadnji pa Lavoslav Bezjak iz Rogoznice, roperčke župnije. Čudno se nam je zdelo, da se je vr-banski predstojnik Simonič toliko spozabil ter volil Lešnika. To bi od njega ne bili pričakovali. Več pozornosti pa bomo morali obrniti rogačkemu okraju ter uprašati po naših poslancih — če se bode kateri v deželnem zboru upal — ali deželnemu odboru ni znano, da trpi neizmerno gmotno škodo dežela s tem, ka so pre uradniki pri „kisli vodi“ prvi agitatorji za nemško propagando ter s tem neposredno uplivajo, da zadnja leta slovanski gostje prav malo še zahajajo v tamošnje toplice? Smemo pa na to volitev prav ponosni biti, kajti naš vedno slovenski kmet pokazal se je pravega slovenskega junaka, ni se dal zapeljati od hinavskih nemčurjev, ker on je volil tako, kakor se slovenskemu kmetu spodobi t. j. narodno in pokazal s tem, da za nemčurje tu ni prostora, da za take ljudi, ki jih priporoča nemčurska stranka, naš slovekski kmet ne mara in nikdar volil ne bode. Končajoč ta sestavek pa zakličem Vam vrlim možem: hvala Vam za Vaše vrlo obnašanje, kajti s tem Vašim činom skazali ste sami sebi in celemu slovenskemu narodu neizbrisljivo nikdar pozabljivo čast. Še jedenkrat: presrečna hvala!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so izrekli svojo nevoljo, da so nemški liberalci celi teden v državnem zboru prazno slamo mlatili in hoteli nemščino vsem narodom vsiliti kot državni jezik. Zato so naši poslanci zelo prav storili, da so liberalcem zabranili zopet še en teden prazno slamo mlatiti, ko se je njihov Herst zaletaval v minterstvo, zakaj je na Češkem ukazalo, da morajo česke vloge pri vradih se sprejemati in češki reševati. Po kratkem razgovarjanji so naši poslanci Herbstov nasvet vrgli pod klop — Na Dunaji začeli so iz Nemčije privandrani socialisti naše delavce ščuvati zoper mojstre in zoper policijo. Dva policaja so ustrelili. Delavci tropama hodijo po ulicah in razsajajo. Vsled tega je ministerstvo prisiljeno število policajev do 2500 pomnožiti, zborovanja prepovedati, sploh „izjemni stan“ proglašiti za Dunaj, Korneuburg in Novo mesto. Državni zbor ima temu pritrčiti. — Liberalci pravijo, da bo državni zbor kmalu razpuščen. To ni res. On bode zboroval še drugo leto in potem poteče mu itak čas. — Deželne volitve štajerske bodo letos bržčas meseca augusta. — Trg Feldbach je postal mesto. — V Hercegovini

pa Dalmaciji strašijo ljudstvo pogosti in silni potresi.

Vnanje države. Italijani zopet na Avstrijo grdo psujejo, ker je v Trstu bil brivec Vigna zaprt, ki je v Rim hodil in vence na grob Viktor Emanuelov položil v imenu „iridente“, t. j. Avstriji še ne odvzete zemlje ob Jadranskem morji. — Nemški Bismark je le zato zvezal se z nami, da mu Avstrija pomaga zoper Francoze ali Ruse, sicer pa bi rajši prejel ko selej prihitel našim nemškoliberalnim „kulturträgerjem“ v pomoč. — Rusi nameravajo Petrograd spremeniti v pomorsko mesto s pomočjo velikanskega kanala do morja. — Na Srbskem kažejo volitve zopet slabo za kralja Milana. Nasprotniki njegovih ministrov zmagajo najbržej. — Angleška kraljica se je močno postarala in oslabela, da se bojijo kmalu smrti pri njej. — Iz osrednje Afrike se je zvedelo, da so katoliški misijonarji res srečno odbežali iz Hartuma; 90 oseb jih je prišlo v Asuan. Egipčovski vicekralj je odposlal Baker-pašo, naj reši posadke v Sudanu. Toda komaj je zapustil Suakim, bil je napaden od Mahdijevih čet, ki so ga strašno naklestile, pobile 2000 mož in zaplenile 6 kanonov. Baker-paša je komaj pete odnesel v Suakim. Sedaj je nevarnost za Egipt uže velika!

Za poduk in kratek čas.

Nemški šulverein.

(Sleparsko usilovanje nemščine.)

V. Gadja zalega nemškutarska v lastno skledo pljuva in brblja: ej, pa je vendar treba nemški znati, še hoče slovenski fant, da se mu pri vojakihi bolje godi. Ti brbljavci pozabljajo, kako je uže davno svitli cesar ukazal, naj se vsak oficir jezika regimentovega nauči. Po tem najvišjem zaukazu dolžni so toraj oficirji slovenskih regimentov šte. 47, 87, 15 itd. slovenski znati. Jednako puhel je ugovor nemčurski zastran uradnikov, sodnikov. Ti imajo znati jezik ljudstva, katero jih plačuje in potrebuje. Kdor torej izmed Slovencev hoče, naj se slovensko ljudstvo zavoljo uradnikov nemški uči, ta stavi svet na robe. On tepta z nogami pravice XIX. člena temeljnih državnih pravic zastran enakopravnosti slovensčine z nemščino v uradih. On zapira domačim dijakom pot do boljših služeb na domačih tleh in jo odpira tujcem. Sploh takšna nemškutarska duša jemlje domačinom pšeničak in ga tujcem v usta pse. Ali ni to goropadna neumnost?

Človek bi se ne jezil toliko, ako bi se slovenska deca v ljudskih šolah, kakoršnih nam nemški šulverein uriva, res in do dobra naučili nemški! Toda 100letna skušnja nas uči, da se

to ne godi in tudi goditi ne more. Prve ljudske šole pri nas bile so čisto nemške. Naposled smo se pa prepričali, da je tukaj škoda za denar, čas, deco in učitelje. Le bolj prebrisane glavice so se nemški naučile, zlasti oni otroci, ki so doma ali drugod imeli priliko nemški pogovarjati se. Ogromnej večini otrok vteplo se je le nekaj tujih besed: miza, tiš — riba, fiš, kaša brein, lass mich sein. Kmalu bile pozabljene so še ove betvice tujega jezika. Šolanje pri Slovencih ni imelo tistega haska, kakor pri Nemcih, kder se je nemška deca v nemščini dobro in uspešno učila brati, pisati, računati, krščanski nauk itd. Slovenec je vedno zaostajal, zlasti bolj ob nemškeji meji, kder se slovenski otrok v šoli ni naučil ničesar prav, ne nemški ne slovenski. Iz šole so prihajali pol človeki, pohabljeni in zmedeni v mišljenji; skvarjeni v govorici, brez veselja do nadaljšnjega poduka.

To so domoljubi slovenski žalostnega srca zapazali in začeli v okom prihajati, najbolj nepozabljivega spomina knezskošof Slomšek. Njegov bistri um je precej spoznal brezuspešnost in škodljivost nemčevalnih šol na Slovenskem. Prizadeval si je toraj na vso moč Slovincem pomagati do tako uspešnega poduka v ljudskih šolah, kakor ga uživajo Nemci. Žali Bog pa ni bil dovolj odločen. Minister grof Leon Thun je vprašal škofa Slomšeka pa učenjaka dr. Miklošiča, kakšne šole bi Slovincem najbolje uga-jale? Miklošič bil je za popolnem narodne, slovenske šole, Slomšek pa se odločil za mešanico, za nemško-slovensko šolo. In temu je pritegnila tudi vlada, stara 100letna nemška šola na Slovenskem bila pa je pokopana, kot nekaj kar je zelo nenaravno, brezkoristno, napredovanju naroda škodljivo in neumno bilo.

Čeravno pa Slovenci po željah največjega našega učenjaka Miklošiča nismo dobili celo narodnih šol, koristila nam je vendar tudi polovičarska slovensko-nemška šola neizmerno. Ljudstvo začelo je marljivo brati. Najprvle poznalo je se to po cerkvah, kder je ljudstvo po molitvenikih segalo. Kmalu se je glasila potreba po drugih knjigah, časopisih. In tako smo prišli do sedanjega uže velikega duševnega delovanja, da sama družba sv. Mohorja do 30.000 knjig vsako leto med Slovence pošilja in izhaja čez 20 slovenskih časopisov. Velikanski napredek!

Zoper vse to nasaja se nemški šulverein. On hoče narodni napredek Slovencev ustaviti in v staro šolsko neumnost nazaj posaditi, kder se je celo katekizem nemški učil, kakor da bi sam večni Bog nemško brado nosil in le nemški umeval.

(Dalje prih.)

Smešnica 6. Dan pred poroko gresta ženin in nevesta k g. farmeštru na poduk. Oni ju vprašajo: Sta dobro pripravljena za imenitni

stan, ktereга hočeta jutri nastopiti? „O ja, odgovori hitro nevesta, zaklali smo že 1 tele, 2 svinji in še 40 kur, gosi in rec!“

Razne stvari.

(Domoljubna zahvala) bodi vsem p. n. volilcem pa tudi vsem narodnjakom, ki so dne 31. jan. t. l. v Ptuj, Ljutomeru in Rogaci pripomogli k slavnej zmagi narodnega slovenskega kandidata č. g. Raiča. Slava jim!

Odbor Slovenskega društva.

(Grdo propali) so nemčurji in nemškutarji. Jihov Loeschnigg je vlovil v gornjeradgorskem okraji le 1 volilca (Wratschkota, pauernvereinskega kralja), v ljutomerskem 1 (okraj glavarskega pisarja: Nemca v Kamenščaku), v ormožkem 2 (v Lešnici 1 in Svetinjah 1), v ptujskem 12, sv. lenartskem 2 (Gollmlobba in?) šmarijskem 6 in rogačkem 18, vkup 42, Raič pa 318. L. 1873. je Hermanov protikandidat Wurmbrand saj 72 glasov vjel

(Borlski most) je Drava pokvarila in je za popravco treba 4700 fl.

(Slabo kosarno) imajo deželni brambovc v Celji. Dimnik se hoče podreti; eden zid morali so uže s hlodi podpreti.

(V Rogaci) so 31. jan. Slatinski liberalci se pripeljali z muziko in Loeschniggom, na volišči, nedostojno obnašali, da je volilni komisar prisiljen bil te „omikance“ (?) posvariti in jim z žandarji zažugati, če bi ne dali miru. Volilna komisija bila je narodna in večina za Raiča 47 glasov. Nemškutarji so si jezo potem v krčmi Spornovej z vinom in pivom hladili in Loeschnigga propadlega tolašili. Strašno so pobiti, ter čobe in nose klaverno povešajo. Navdušenost med Slovenci je velika, kakor tudi hvaležnost Kmetskemu in Slovenskemu društvu iskrena.

(Grdo pritiskali) so nemčurji na volilce v Rogaci: Gobec in Čajžek sta odpadla, jednako tudi iz Žetal: Horvat, Krivec, Kamenšek, Kolar. Nekega narodnjaka fanta, ki je v trgu služil, so kar iz službe djali. Taki so nemčurji.

(Ljubljanski Zvon) objavlja v 2. zvezku: Sirota, Mrtva srca, Na Silvestrov večer, Bajke in povesti o Gorjancih, Marija Antonijeta Žensko vprašanje, Proti severju, Dva cveta, Narodne stvari, Trubar, župnik v Loki, ne v Logu, Giacomo, Novejši pisatelji ruski, Književna poročila, Nove hipoteze o glagolitičji in cirilici, Jezičnik, Nove muzikalije, Slovenski glasnik. Velja 4 fl. 60 kr.

(V Laške toplice) naglasili so se topličarji celó iz Rio de Janeiro, glavnega mesta cesarstva Brazilijanskega v južnej Ameriki.

(Drzni agenti) plazijo po deželi, zlasti pod Pohorjem in ponujajo ljudem knjigo „Deut-

sche Herold“. Kdor se naroči na 12 zvezkov in plača, temu obljubijo „tablo“ zastoj, kot premijo. Ko pa k dotičnemu moževi v Maribor po njo pridejo, morajo plačati 1 fl. 80 kr. Napodite takšne agente!

(Narodne biblioteke) izišel je v Novem mestu v založbi g. J. Krajca 8. in 9. snopič, ki objavlja Turgenjevo povest „Nesrečnica“ dobro iz ruščine poslovenjeno. Bodi podjetje vsem domoljubom priporočeno. Cena 30 kr.

(Mozirska čitalnica) obhaja 10 febr. t. l. popoldne ob 5. uri občni zbor. Dnevni red: nagovor, poročilo tajnikovo, volitev odbora za pregled računov, volitev čitalničnega vodstva, nasveti. Po zborovanji: slavnostni govor Vodniku v spomin, deklamacija, petje, tombola.

(Iz Konjic) poročajo, da je dr. Prem-schagg, najhujši pristaš nemškega šulvereina, zaradi žaljenja časti zopet obsojen na 30 fl. ali 6 dni v kajho.

(Slavjanski dijaki) na Dunaji priredijo dne 8. febr. v prostorijah vrtnarskega društva (I. Parkring) velikansko slovesnost rusko-slovanskemu pisatelju Turgenjevu v spomin. Sodeluje tudi akademično društvo Slovenija.

(G. Lovro Stepišnik) v Slov. Bistrici je s svojo knjižico „Ženitne in svatbine navade in napitnice z godčevskim katekizmom“ dobro zadel. Knjižico zlasti gostovanjščaki marljivo kupujejo. Velja 17 kr.

(Zlata Praha) je najkrasnejši česki ilustrovani t. j. s podobami okraševani list. Izhaja v Pragi, podoben nemškemu: „Ueber Land und Meer. Velja 2 fl. 50 kr. za četrto leta.

(Kapiteljski vikar) v Ljubljani postal je kanonik Pauker, prošt Zupan je volitev odbil. Kot nasledniki Pogačarju imenujejo se kanonik Gogola, profesor dr. Kulavic pa dr. Stanonik v Gradci.

(G. Rajčca) volila sta tudi St. Kolenko in Pravidč iz završke župnije. Ni toraj res, da bi Löschniggu bila dala glase.

Loterijne številke:

V Trstu 1. februarja 1884: 33, 46, 82, 54, 85
V Linci „ „ 34, 33, 90, 81, 7

Prihodnje srečkanje: 16. februarja 1884.

Službo sprejme

oženjen, skozi in skozi pošten mož, vrl narodnjak, ki pa govori tudi prav dobro nemški jezik, ima nekoliko premoženja in je izurjen vrtnar. Prevzame službo kot oskrbnik, vrtnar ali sadjerejec. Pogoji naj se mu naznanijo po oskrbništvu „Slov. Gospodarja“ pod zaznamkom 1884.

Čitalničnim in drugim gostilničarjem

priporočujem za predpustne veselice izvrstnega štirskega šampanjca, ki je bolji in zdravji od tuje mešanice, 15 raznih vrst po fl. 1.20—1.80 velika steklenica; dalje ljutomerca, „rizlinga“, jeruzalemca itd. po najnižjej ceni.

Agentura

za kupovanje in prodajo vina
v Mariboru, Tegetthoffstrasse 17.

3-3

Rigajsko laneno seme.

Tisti kmetovalci štajerski, kateri želijo pravega ruskega lanenega semena iz Rige, kilogram po 20 kr. z zavitkom vred, naj pošljejo svoja naročila pisarnici kmetijske družbe v Gradci, Hofgasse šte. 8, ter naj priložijo dotični denarni znesek. Seme se jim potem takoj dopošlje. (2-3)

V Gradci, dne 28. januarja 1884.

Centralni odbor kmetijske družbe štajerske.

Hram na prodaj.

Na Ptujski črni gori (Maria Neustift) blizu cerkve na najlepšem prostoru je celo novoizdani hram; ima štiri poslopj, dve kuhinji, eno klet, dvor in vrt ali ograd. Celo prikladno za duhovnika v miru ali enega trgovca. Posestnik tega hrama prebiva v hrami številka 8. tamkaj. 3-3

V J. Leon-ovej tiskarni

je ravnokar izišla prav zabavna knjižica pod naslovom:

Ženitne in svatbine navade
in napitnice

z godčevskim katekizmom.

Velja s poštnino vred 17 kr.